

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

**ΧΩΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ
ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ**

Μεσοπερίοδος 2020

Συμπληρωματικό Σημείωμα

**I *Ο ΒΑΡΒΑΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ*
 (Ευρωπαϊκής και Νεοελληνικής)
 *ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟ***

**II *Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ*
 ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
 *ΤΩΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ***

**III Αρχαία Ελληνική Ποίηση για την Σπάρτη:
 Πώς οι Σπαρτιάτες έβλεπαν τον εαυτόν τους
 και οι άλλοι Έλληνες τους Σπαρτιάτες**

**IV ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ-ΚΡΙΤΙΚΗ
 (Σπαρτιατικά Ζητήματα)**

V Χωρολογική και Αρχαιολογική Συνάντηση Θήρας

I

***Ο ΒΑΡΒΑΡΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ
(Ευρωπαϊκής και Νεοελληνικής)
ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟ***

Στο τέλος των Διαδικτυακών Ομιλιών και Συζητήσεων που διοργάνωσε τον Μάιο – Ιούλιο το Nottingham University με τον Δήμο Σπάρτης, κυκλοφόρησα στους συμμετέχοντες και συντελεστές του ωραίου εγχειρήματος το ακόλουθο κείμενο ως άξονα αναφοράς και νοηματικής ταυτότητας. (Οι Συναντήσεις θα αναρτηθούν στο YouTube).

*

***WE BARBARIANS
AND CLASSICAL CULTURE***

We are living in a great transition period. The old order of the European civilization passes away, after a long drawn out decline, and the emerging new universal one has not yet firmly established and fully developed the characteristic forms of its identity. The times are pregnant. And at such particularly epochal turning points, the need of a creative re-engagement with classical culture becomes imperative, since this unique "wonder"-phenomenon constitutes the pivot of world-history, the immutable axis in

the field and process of human self-realization. Given the similarity of circumstances, we may be looking forward to an Augustan revolution.

Re-engagement with classical culture means deeper understanding and heightened reappraisal of its core values and defining forms. We have to go to the bottom of the matter: What is absolutely unique about classical culture? *Sapere aude!*. The novel "problematization" implicates an existential questioning of our real relationship, as moderns, to classical humanities.

On the one hand, there is the belief in an organic continuity from classical antiquity to modernity, with variations but on the same fundamental themes. *"How much of this freedom and magnitude [of ancient Greeks] we still possess, is a serious question. But we have been born to that end, to be their heirs"*. So speaks an eminent classicist, Walter Otto. The very tone of the formulation however betrays a voluntarism alien to classical serenity.

And the underlying uncertainty erupts on the other hand most clear cut in Schiller's Letters upon the Aesthetical Education of Man, the title of the work giving more than a hint about the fundamental issue, the question of Beauty. There Schiller predicates barbarism to European modernity despite all progress in civilization.

"Whence then is it that we remain still barbarians?".

He explains: *"Now man can be opposed to himself in a twofold manner: either as a savage, when his feelings rule over his principles; or as a barbarian, when his principles destroy his feelings. The savage despises art and acknowledges nature as his despotic ruler; the barbarian laughs at nature, and dishonours it, but he often proceeds in a more contemptible way than the savage, to be the slave of his senses. The cultivated man makes of nature his friend, and honours its friendship, while only bridling its caprice"*.

Not a classical way of putting the thing, indeed a Romantic one in terminology and outlook, but nevertheless pointing to something valid and important. The truly cultivated man is for him of course the ancient Greek, to whom he sharply contrasts the modern European. The natural unity in Greek culture of European artificial dichotomies and polarities (monism as against dualism, metaphysically speaking) is what he emphasizes in drawing the picture of the contrast between the two paradigms of human existence. *"We see that remarkable people uniting at once fullness of form and fullness of substance, both philosophizing and creating, both tender and energetic, uniting a youthful fancy to the virility of reason in a glorious humanity"*. Europe fails miserably in this divine unity! At most she can do

the opposites one at a time. But thus feeling has no form, however expressive or impressive the manner is, - and form is dead, however clever an imitation of correct models it may represent.

I suggest that we start our re-engagement with the classics, in anticipation and preparation for a new, and veritable, Renaissance, - by asking what was the extremely significant common missing element from primitives, undeveloped, underdeveloped, civilized and highly articulated people alike, in the wild west and the great empires of the east, that made the Greeks heap together all of them on the one side of the fundamental cultural antithesis Greek or Barbarian. Clearly, the essential defect did not consist in an uncivilized condition of existence. And let's bear in mind that they, the "wonder" people, would certainly allocate moderns of the sophisticated west in the same category next to the ancients of the sophisticated east, as Schiller helps us to understand.

A well-known linguistic indicator may be exploited for meaningful generalizations. We are all bar-bar-ians, our tongue is unmusical. We speak not as the birds that taught Alcman how to sing. But, they, the privileged tribes, talked beauty, even in the agora, or in abuse.

It will prove that Sparta is the cardinal point where the new Idea of human perfection was embodied in fullest reality. Therein her immortal greatness lies.

But "*near is, and difficult to grasp the God*". Apollo, in our case.

*

Έχω επανειλημμένα τονίσει και αναλύσει ότι η διχοτομία «Έλλην – Βάρβαρος», απόλυτη για το βίωμα και την συνείδηση του Ελληνισμού, δεν έχει να κάνει με την διάκριση πολιτισμένος – απολίτιστος, ούτε με την διαφορά του καλλιεργημένου, αυτού που έχει αρχές, αξίες και ιδανικά, έναντι του άγριου, εκείνου που έχει μόνο φυσικές ορμές και αυτόματα αναδυόμενους τρόπους ανθρωπίνης συνύπαρξης.

Και πρώτον, όλοι έχουν αξίες και ιδανικά. Διαφέρουν στο ποιά συγκεκριμένα. Και οι Πέρσες, η πρώτη οικουμενική αυτοκρατορία, είχαν φυσικά. Π. χ. όταν ο πρέσβυς της Σπάρτης προτείνει στον Κύρο μετά την νίκη του επί του Κροίσου και της Λυδικής αυτοκρατορίας την αναγνώριση του διπολισμού με όριο το Αιγαίο, αλλά τον προειδοποιεί να μην αναμιχθεί

στα πράγματα του κυρίως Ελλαδικού χώρου, ο Κύρος απαντά ρητορικά μεν αλλά μιλώντας στους παρευρισκόμενους Έλληνες ότι δεν θα δεχθεί εντολές από ανθρώπους που έχουν θεσμοθετημένη την απάτη ως αγορά και ως εμπόριο. Πολιτισμική διαφορά τονίζει ο βασιλεύς των βασιλείων, και θεωρεί το πλεονέκτημα δικό του. Με την αλήθεια, την αξιοπιστία και την γενναιότητα μεγαλούργησε η Περσική αυτοκρατορία. Γιατί, δεύτερον, οι Πέρσες τιμούν περισσότερο από όλους τους άλλους ανθρώπους την πολεμική ανδραγαθία, μας λέει ο Ηρόδοτος. Οι Πέρσες, τρίτον, είχαν για υπέρτατη αξία την αλήθεια και φιλαλήθεια (έτσι εκφράζεται η καλή αρχή του Ιρανικού δυισμού, ο Αχουραμάζδα). Το ψεύδος είναι από την αρχή του Σκότους, τον Αριμάν. Κατηγορούσαν τους Έλληνες, ιδίως τους Έωνες, για δολιότητα, πονηρία και υποκρισία.

Επί πλέον οι αυτοκρατορίες της ανατολής ήσαν κατ' εξοχή πολιτισμένες από χιλιετίες πριν τα Μηδικά. Σύνθετες δομές εξουσίας και αποτελεσματικά διοικητικά συστήματα, γραφειοκρατίες, αυτόνομες περιφερειακές εξουσίες και κεντρικοί επιθεωρητές, ανεπτυγμένες οικονομίες, λεπτομερή και ισχυρά νομικά πλαίσια, κράτος δικαίου με έλεγχο των δικαστικών κρίσεων, μεγαλουπόλεις και άνεση βίου. Με τα σημερινά κριτήρια του πολιτισμού, οι αυτοκρατορίες της ανατολής ήσαν πολιτισμένες, και οι Ελληνικές πόλεις υπανάπτυκτες. Ακόμη και η Αθήνα του Χρυσού Αιώνα δεν είχε αποχετευτικό δίκτυο, - αλλά ο Περικλής έκτιζε "μυριοτάλαντους ναούς" (Παρθενώνα, διαμόρφωση και ανάπλαση μεγάλης κλίμακας της Ακρόπολης, Τελεστήριο Ελευσίνας κλπ.) κατασπαταλώνοντας τους φόρους των Ελλήνων, όπως τον κατηγορούσε η αντιπολίτευση. Για την Σπάρτη δεν μιλάω, οι "πολιτισμένοι" σήμερα θα την θεωρούσαν σαν μεγάλο χωριό, - μέχρι το 550 π. Χ. δεν είχε καν κάποιο κτίριο της "προκοπής", (άλλωστε το απαγόρευε Ρήτρα του Λυκούργου), - αλλά και μετά (όταν μειώθηκε de facto, χωρίς τροποποιήσεις, η απόλυτη τήρηση του Λυκούργειου "Κανόνα"), και τότε σωστά φυσικά το τοποθετεί ο Θουκυδίδης - αλλού έγκειται η μεγαλωσύνη της.

Η απόλυτη όντως αντίθεση Έλλην - Βάρβαρος δεν έχει καμιά σχέση με την έννοια Πολιτισμένος - Υπανάπτυκτος.

Με βάρβαρος οι Έλληνες εννοούσαν όλους όσους δεν συμμετέχουν στον νέο άξονα της ιστορίας, δεν νιώθουν δεν βιώνουν και δεν κατανοούν την νέα επαναστατική ιδέα ότι πάνω από όλες τις ανάγκες του χρόνου και τις μέριμνες για την αποτελεσματική διαχείρισή τους (στους τρεις πυλώνες που λέω, την διαιώνιση του είδους, την επιβίωση και τον ζωτικό χώρο ασφάλειας, από τους οποίους εκπηγάζουν όλοι οι κώδικες οικογένειας, θεσμών και ηθικής, οικονομίας και δομών εξουσίας), - ότι πάνω από όλα τα

χρήσιμα για τις ανάγκες του χρόνου κείται η λαχτάρα του ανθρώπου για αιωνιότητα και ότι αυτή σημαίνει τελειότητα. Πολιτισμικά Έλληνας είναι αυτός που ξέρει για την βασιλεία του Κάλλους, ότι το σύμπαν είναι "Κόσμος", όμορφο αρμονικά συντεταγμένο και δομημένο πράγμα σαν ένα όμορφο γυμνασμένο ανθρώπινο σώμα, και ότι γι αυτό υπάρχει και δεν είναι όλα μηδέν! (Heidegger, Dostoevsky etc.). Έλληνας είναι αυτός που "πιστεύει" στο Κάλλος, την τελειότητα, την Μορφή (με την ειδική κλασσική έννοια), και ότι αυτό είναι ισχυρότερο από τις χθόνιες γονιμότητες και τους κυρίους των δυνάμεων και τις powers to be. Όσοι έχουν αυτήν την "πίστη" ρωτάνε για το μέλλον τον Απόλλωνα, την ιδέα της ταυτότητας αισθητού κάλλους και πνευματικής σοφίας, που ξέρει όλα τα μυστικά του χρόνου χωρίς να ενδιαφέρεται για τα χρονικά και του χρόνου τα πράγματα, αλλά μόνο για την χαρά του Κάλλους, την παιδιά της ακμής της ύπαρξης και την εορτή της αιωνιότητας στα στάσιμα του χρόνου! [Εδώ βρίσκεται όλη η θεωρητική επεξεργασία μου].

Έλληνας είναι όποιος βάζει μπροστά και πάνω από όλα το Κάλλος, την Ελληνική Μορφή. Γιατί ομορφιά είναι η αλήθεια, και αλήθεια η ομορφιά, και η αλήθεια σώζει. Τα άλλα πάντα τα τρώει ο Άρχοντας του Κόσμου τούτου, τα καταπίνει ο Χρόνος – Κρόνος, τα καταβροχθίζει ο Μινώταυρος του Λαβύρινθου της ύπαρξης.

Έτσι τραγουδάει ο Keats υμνώντας μια Ελληνική υδρία, την καθαρή Μορφή:

Thou, silent form, dost tease us out of thought
As doth eternity: Cold Pastoral!
When old age shall this generation waste,
Thou shalt remain, in midst of other woe
Than ours, a friend to man, to whom thou say'st,
"Beauty is truth, truth beauty", - that is all
Ye know on earth, and all ye need to know.
(*Ode on a Grecian Urn*, V).

Έλληνας είναι αυτός που βιώνει με φωτεινή γνώση ότι η αξία των πάντων είναι σχετική, μετριέται από την χρησιμότητά τους σε κάτι άλλο από αυτό που είναι τα ίδια. Και μόνο το Κάλλος της Αλήθειας και η Αλήθεια του Κάλλους, η τελειότητα του Είναι δηλαδή, αποτελεί αυταξία: αξίζει αυτό καθαυτό, και όχι μόνο για κάτι άλλο. Το Κάλλος είναι η απόλυτη αξία της ύπαρξης, γιατί η τελειότητα είναι το σφράγισμα της αιωνιότητας.

Ο Ελληνισμός συνίσταται στην απόλυτη προτεραιότητα του Κάλλους οντολογικά και υπαρξιακά.

Ζούμε για την ομορφιά.

Το Κάλλος είναι το μόνο που δεν είναι μέσο για κάτι άλλο, αλλά αυτό καθεαυτό τελικός σκοπός, το «τέλος» της τελειότητας.

Ο υπέρτατος και τελικός σκοπός είναι η τελειότητα, το τέλος είναι το «τέλος». Η ζωή δε είναι για την διαιώνιση του είδους, δεν είναι για την επιβίωση, δεν είναι για την εμπέδωση ζωτικού χώρου ασφάλειας, - το νόημα του βίου δεν έγκειται στην ικανή και επιτυχή διαχείριση των αναγκών του χρόνου κατά τους τρεις πυλώνες τους, την οικο-γένεια, την οικο-νομία και την οικ-αρχία, ο θεμελιώδης σκοπός της ανθρωπίνης ύπαρξης δεν είναι η αποτελεσματική ηθική τάξη θεσμών και νόμου, δεν είναι η αποτελεσματική παραγωγή, συσσώρευση, προσφορά και κατανάλωση αγαθών, δεν είναι η αποτελεσματική πολιτική συγκρότηση της κοινωνίας και οργάνωση εξουσίας εντός της και ηγεμονίας εκτός αυτής.

Ζούμε για να μετα-μορφώσουμε τις ανάγκες της ύπαρξης σε κάλλος του όντος, για να μετα-τρέπουμε την χρησιμότητα σε τελειότητα, για να μετα-ουσιώνουμε τον χρόνο σε αιωνιότητα.

Ο Έλληνας ζει με τον Έρωτα του Κάλλους, με τον Δωρικό Έρωτα της Ελληνικής Μορφής – όπως αποτυπώθηκε στην τέχνη, την ποίηση, την σκέψη, τον τρόπο ζωής, αρχετυπικά της Σπάρτης. Αυτό το απόλυτο βίωμα ορίζει πολιτισμικά τον κλασσικό Ελληνισμό, και δι-ορίζει απολύτως τον Έλληνα από τον Βάρβαρο, αυτόν που ξέρει μόνο από σκοπούς στον χρόνο και του χρόνου, που και το κάλλος χρησιμοποιεί για τέτοιους υπέρτερους σκοπούς.

Έρως δεν είναι η γενετήσια ορμή, ούτε η αγάπη, ούτε η στοργή, ούτε αυτή καθεαυτή η επιθυμία της αδιαφόριστης ηδονής, - αλλά η εκστατική αναρπαγή από το Κάλλος, η κατοχή από την ομορφιά (από την οποία έπεται χαρίεσσα χαρά και το κεχαριτωμένο ηδύ).

Όποιος δεν ζει για το «τέλος», την τελειότητα, και με τον έρωτα του κάλλους, δεν είναι Έλληνας αλλά Βάρβαρος, κι ας είναι Μίδας του πλούτου, κι ας είναι βασιλεύς των βασιλέων στην εξουσία.

**ἐγὼ γ' ἂν οὐτ' Ἀμαλθίης
βουλοίμην κέρας οὐτ' ἔτεα
πεντήκοντά τε κάκατόν
Ταρτησοῦ βασιλεῦσαι.**

Ανακρέων, Fr. 4 Gentili

Περί Δωρικού δε έρωτος βρίθει η ποίησή του.

Και ιδού η θετική αποτίμηση της αριστεύουσας ευδαιμονίας από τον σοφό Σόλωνα:

**ὄλβιος, ὃ παῖδες τε φίλοι καὶ μώνυχες ἵπποι
καὶ κύνες ἀγρευταὶ καὶ ξένος ἄλλοδαπός**
Σόλων Fr. 13 Diehl

[«παῖδες φίλοι» με την έννοια των παιδικών, v. Θεόγνις, 1255-8. Ερμείας, εις Πλάτωνος Φαίδρον, 231^E p. 38 Couvreur. Cf. Σόλων, Fr. 12].

(Για τάξη και ηθική, για οικογένεια και συζυγική ευτυχία, ούτε λόγος βέβαια προκειμένου περί Έλληνας).

*

Ο Ελληνισμός είναι ένα μοναδικό φαινόμενο, άξονικό της ιστορίας. Βαρβαρικό, με διάφορες προσεγγίσεις και προσαρμοστικά μοντέλα, είναι ό,τι προηγήθηκε, συνυπήρξε και ακολούθησε (περιλαμβανομένου και του Νεοελληνισμού ως συστήματος). Και αποτελώντας το εστιακό σημείο στις συντεταγμένες του χώρου, δεν ανήκει ούτε ρέπει προς κάποιο από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα

Έτσι, η Ελλάδα δεν είναι ούτε Ανατολή ούτε Δύση, αλλά ο άξονας, σε σχέση και αναφορά προς τον οποίο νοηματοδοτούνται Ανατολή και Δύση. Στους Δελφούς του Απόλλωνα συναντήθηκαν οι δύο αετοί του Διός πετώντας από άκρα Ανατολή και Δύση. Εδώ είναι το πολιτισμικό κέντρο του κόσμου, η εστία της ιστορίας.

Βάρβαροι λοιπόν με την αρχαία έννοια είναι όλοι οι αμέτοχοι του νέου ιδεώδους, είτε είναι οι πρωτόγονοι και άγριοι και ημιάγριοι είτε οι πολιτισμένοι της επιτυχημένης διαχείρισης των αναγκών του χρόνου, είτε στην Ανατολή τότε είτε στην Δύση τώρα.

Μια ωραία εκδοχή δίνει ο Schiller (αν και ρωμαντικός, αλλά φυσικά με τον έρωτα του κλασσικού). Διακρίνει τους "άγριους", στους οποίους η φύση δεν έχει κανένα κανόνα, από τους "βάρβαρους", στους οποίους η φύση καταπιέζεται από τεχνητούς κανόνες, από "πρέπει" και δέοντα και υποχρεωτικά. Αντιπαράθετει και στα δύο τον πραγματικό πολιτισμό, που θεωρεί τον Κλασσικό Ελληνικό, όπου οι "αρχές" είναι σε απόλυτη συμφωνία με την φύση, σαν το άνθος της. (Έχει πιάσει ακριβώς αυτό που

έκανε ο Λυκούργος). Βάζει φυσικά την Ευρώπη στην βαρβαρική κατάσταση – (Οι καλύτεροι Ευρωπαίοι είναι με μας, γι αυτό μας αγαπάνε και μας σέβονται τους κλασσικούς από μας και μη νεοέλληνες!)

Η Ευρώπη έχει τον έρωτα του κλασσικού Ελληνισμού σαν μια από τις δυο συστατικές ροπές της, σε ασταθή ισορροπία προς την άλλη και σύμφυτό της, την έφεση του απείρου. Επειδή δε άπειρο και μορφή δεν συμβιβάζονται, ο Ευρωπαϊκός έρωτας του κλασσικού δεν είναι ο κλασσικός έρωτας του κάλλους αλλά έρωτας του έρωτα του κάλλους. Γι αυτό μένει ες αεί ανικανοποίητος. Από το Γοτθικό μέχρι το Ρομαντικό και στην ακόλουθη παρακμή, πάσχει, υποφέρει, αγωνιά σε ωκεανούς συναισθημάτων, αγωνίζεται και πέφτει ως ήρωας Siegfried, ως καταρρέουσα χαρά της νίκης, παγώνει σε τεχνητούς κώδικες κανονιστικούς ενώ ηφαίστειο βράζει μέσα το ανικανοποίητο, ερτάει την μορφή αλλά δεν την βρίσκει και τρέπει το έλλειμα σε εκφραστική δύναμη εντυπώσεων.

Ο Κλασσικός θα λαιδορούσε: «ο Βάρβαρος καταβροχθίζεται από τον Χρόνο».

Αλλά μένει τουλάχιστον εκεί όντως πάντα ενεργός ο έρωτας του κλασσικού. Ενώ στον Νεοελληνισμό δεν υφίσταται ούτε καν αυτός ο έρωτας του έρωτα, ούτε η αίσθηση ότι κάτι ολωσδιόλου ιδιαίτερο συντελέστηκε τότε σε αυτόν τον μαγικό τόπο, έξω από την λογική των αναγκών του χρόνου.

Βεβαίως με Νεοελληνισμό εννοώ τον συστημικό Ελληνισμό του Νεοελληνικού Κράτους. Δεν σημαίνω την ψυχή του Λαού που πάσχει και υποφέρει στα δεσμά της προδομένης υπόστασής της, ούτε φυσικά τους πραγματικούς μεγάλους πολιτιστικούς εκφραστές του Ελληνικού βιώματος που το έργο τους μένει ασυνέχιστο.

Έτσι οι Νεοέλληνες του συστήματος είναι αρχιβάρβαροι, βαρβαρώτεροι και των Ευρωπαίων τους οποίους μιμούνται και εκ των οποίων δανείζονται την ταυτότητά τους.

II

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η νέα γεωπολιτική έχει ξεπεράσει την κηδεμονία των Ηπείρων. Γράφονται βιβλία περί του "Μύθου των Ηπείρων". (M. W. Lewis and K. E. Wigen, *The Myth of Continents: A Critique of Metageography*, 1997).

Στον μύθο των Ηπείρων και στα ξεπερασμένα απλοϊκά γενικευμένα σχήματα Ανατολής – Δύσης, αντιτίθεται η σκληρή πραγματικότητα της δυναμικής των φυσικών γεωπολιτικών πεδίων στην ιστορία.

Τώρα υπάρχει εξ άλλου μονοπολικό οικουμενικό σύστημα και οι περιφέρειές του. (Πως και γίνεται σε αυτήν την χώρα να συγχέουν οι παπαγάλοι το ενιαίο παγκόσμιο σύστημα με τις πολλές περιφέρειες και να μιλάνε για πολυπολικό σύστημα - ξέρουμε την απάντηση!)

Ένα πολυπολικό σύστημα (π. χ. το Ευρωπαϊκό σύστημα Ισορροπίας Δυνάμεων του 19^{ου} αιώνα) προκαλεί την διάσπαση των φυσικών γεωπολιτικών πεδίων που βρίσκονται σε σχετική αδυναμία. Χώρες του πεδίου συνδέονται με μια Μεγάλη Δύναμη της Ισορροπίας, ή και συνηθέστερα διάφορες χώρες συναρτώνται με διάφορες Μεγάλες Δυνάμεις, για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους σε βάρος άλλων

χωρών του πεδίου, και το ίδιο κάνουν οι άλλες με έτερες. Ονομάζω την πολιτική αυτών των χωρών που συνδέονται κατά προτεραιότητα με χώρες εκτός του πεδίου ανήκουσες σε σύστημα Ισορροπίας Δυνάμεων, «Κεντροφύγα Στρατηγική», γιατί δρά διαλυτικά της οργάνωσης της περιφέρειας Στην ουσία, με αυτόν τον τρόπο, μειώνεται η τάση και η δυναμική του γεωπολιτικού πεδίου και όλων των χωρών του, ενώ αυξάνεται η ηγεσία και επιρροή του συστήματος ισορροπίας και των Μεγάλων δυνάμεων που το απαρτίζουν. Η Κεντροφυγική στρατηγική είναι και αντιπαράγωγική για την περιφερειακή χώρα που την ασκεί, γιατί την καθιστά εξαρτηματική από συνεργό. Και εν πάση περιπτώσει οι αντίστοιχες ρυθμίσεις διαρκούν όσο ισχύει η Ισορροπία των Δυνάμεων στο κύριο σύστημα.

Αλλά αυτή η ισορροπία είναι ασταθής και καταλήγει σε πόλεμο, όπως έγινε με το Ευρωπαϊκό σύστημα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Τότε οι οντότητες του γεωπολιτικού πεδίου μας συντάχθηκαν με διαφορετικούς συνασπισμούς δυνάμεων, η Οθωμανική Αυτοκρατορία και η Βουλγαρία με τον Κεντρικό Άξονα Γερμανίας – Αυστρίας, Ελλάδα (τελικά) και Σερβία με την Συνεννόηση. Η διαλυτική δράση των εξαρτήσεων του Κεντροφυγικού Δόγματος φθάνει και μέχρι το εσωτερικό των χωρών που το εφαρμόζουν: στην Ελλάδα υπήρξε Διχασμός. Ένα αιώνα μετά, η γεωπολιτική μας περιφέρεια βρίσκεται σε διαδικασία προϊούσης ανασυγκρότησης και σε ανοδική πορεία στην κλίμακα ισχύος (για τις χώρες που ασκούν δυναμικά Κεντρομόλο Στρατηγική κατά προτεραιότητα υπέρ του γεωπολιτικού πεδίου και εναντίον της παρεμβατικότητας χωρών από άλλες γεωπολιτικές περιφέρειες), ενώ το Ευρωπαϊκό σύστημα εμφανίζει καθαρά σημάδια αποσύνθεσης και κατέρχεται την κλίμακα συνολικής ισχύος στην παγκόσμια κατανομή. Η γεωγραφία καθορίζει την στρατηγική και ο Χώρος την Ιστορία.

Αντιθέτως, το μονοπολικό σύστημα τείνει στην αποκατάσταση των φυσικών γεωπολιτικών ενοτήτων. Έτσι οι τριβές των τεχνητών συσσωματώσεων εξαφανίζονται και η λειτουργική αποτελεσματικότητα αυξάνει. Αυτό σημαίνει και η λεγόμενη «απομάκρυνση της Αμερικής», ή η «μείωση της παρουσίας» της, από τις περιφέρειες. Με την αποκατάσταση της συνέργειας των χωρών των γεωπολιτικών πεδίων (των πεδίων ως φυσικών ενοτήτων) υπό το κράτος Κεντρομόλων Στρατηγικών και περί μια προέχουσα σε Δύναμη χώρα που μπορεί και θέλει να οργανώσει την γεωπολιτική περιφέρεια ως ολοκλήρωμα προς μεγιστοποίηση της συλλογικής και ατομικής ανεξαρτησίας, αποτελεσματικότητας και ωφέλειας, ο ρόλος της παγκόσμιας ηγεμονικής δύναμης είναι ενεργός και εν τη απουσία της, όπως (αυθεντικά) της Σπάρτης ή (κατά μεικτό σύστημα) της Ρώμης.

Από την δεκαετία του 1990 έχω κάνει την θεωρητική ανάλυση και έχω προβλέψει τις εξελίξεις βάσει αυτού του μοντέλου. Γίνονται κατά γράμμα!

[Δείτε κυρίως το βιβλίο μου «Χώρος και Ιστορία», και τις μελέτες υπό την ομώνυμη κατηγορία στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, που αποτελούν συνέχεια του βιβλίου. Πολλές άλλες σχετικές ιστοριοπολιτικές μου μελέτες είναι σε διάφορες ομάδες του τμήματος Varia του ιστότοπου].

Το σημαντικότερο είναι ότι όλα αυτά αποτελούν επανάληψη των κλασικών θέσεων - και τί άλλο θα μπορούσε να ήταν κάτι ουσιώδες και αληθινό;!

Ο Ηρόδοτος ειρωνεύεται την τριπλή διαίρεση της μιας γης (Δ, 45). Καταλήγει ότι απλά χρησιμοποιεί στο έργο του την υιοθετηθείσα διαίρεση και ονοματοθεσία. Αλλιώς είναι αστείο να κάνεις μείζονες πολιτικοιστορικές διαιρέσεις με όρια ποτάμια (Νεῖλος, Φάσις π. χ.) ή στενούς θαλάσσιους πόρους (Βόσπορος, Στενά) και αρχιπελάγη (σαν το Αιγαίο). Αυτά ενώνουν και δεν χωρίζουν. Και περιγελά την ιδέα της ονομασίας της Ευρωπαϊκής «ηπείρου» από μια Τύρια γυναίκα στην Φοινίκη της Ασίας, που απάχθηκε για να πάει στην Κρήτη, χωρίς να πατήσει το πόδι της στην Ευρώπη, και κατάληξε στην Λυκία της Μ. Ασίας.

Γιατί επί πλέον ακόμη στις μέρες του η Κρήτη δεν ήταν Ευρώπη (στο ίδιο χωρίο). Ξέρουμε πως ξεκίνησε η όλη διαίρεση. Στον Ομηρικό ύμνο προς τον Απόλλωνα (περί το 700 π. Χ.), Ευρώπη είναι η Στερεά Ελλάδα σε διάκριση από την Πελοπόννησο αφ' ενός, τα νησιά του Αιγαίου αφ' ετέρου. Και από αυτήν την εσωτερική διαίρεση του Ελληνικού χώρου, βάζοντας αρχικά και την Ασία ως τα παράλια της Μ. Ασίας (φυλή των Λυδών στις Σάρδεις ήταν η Ασία), και προχωρώντας προς τις αντίστοιχες ενδοχώρες, ξεκίνησε η πολυθρήλητη χωροθεσία των Ηπείρων όπως εξηγεί ο Ερατοσθένης.

[Δείτε με χάρτη και πηγές την ανάλυσή μου στο "Χώρος και Ιστορία" σελ. 48-9].

Μετράει η γεωπολιτική περιφέρεια. Βασική είναι η μείζων γεωπολιτική περιφέρεια που βρισκόμαστε, Εγγύς και Μέση Ανατολή, η ανατολική λεκάνη της Μεσογείου με την βαθειά ενδοχώρα της. Από τον μυχό της Αδριατικής στις Ιούλιες Άλπεις, στις οροσειρές που ορίζουν την Βαλκανική, στον Εύξεινο, στον Κάυκασο, στον Ζάγρο (την οροσειρά που χωρίζει την Μεσοποταμία από τα οροπέδια του Ιράν, τον Περσικό κόλπο και τις ερήμους την Αραβική και την Σαχάρα, στην Κυρηναική, Λιβύη, Μάλτα, Σικελία, το Ιταλικό πόδι και πίσω πάνω στην Αδριατική.

Αυτή η γεωπολιτική ενότητα αποτελεί το κεντρικό σύστημα της ιστορίας: οι τρεις μεγάλες κοσμοιστορικές επαναστάσεις έγιναν εδώ, η Νεολιθική (της χθόνιας γονιμότητας), η Μεταλλική (της απόλυτης ισχύος, του Κυρίου των Δυνάμεων) και η Ελληνική (του Ανθού, του Κάλλους, της τελειότητας και αιωνιότητας), - οι δύο πρώτες στα ανατολικά και η τρίτη και τελεσιουργός στα δυτικά του ίδιου γεωπολιτικού πεδίου. (Και το ανατολή-δύση είναι εσωτερική μας υπόθεση, δεν πέφτει λόγος σε άλλον).

Ο χώρος αυτός έχει φοβερή κεντρομόλο δυναμική. Είναι ενοποιημένος, με συνέργεια συγκλινουσών αντιπαλοτήτων (ποιό αρσενικό θα είναι αρχηγός στην ίδια αγέλη) με διάφορες μορφές για 4000 χρόνια από την εμφάνιση των μεγάλων Αυτοκρατοριών, στην νέα αρχή μετά την κατάρρευση του Συστήματος Ισχύος του δεύτερου μισού της δεύτερης χιλιετίας π. Χ., στην Ασσυριακή, Λυδική, Μηδική, Περσική, Μακεδονική Αυτοκρατορία, Βασίλεια των Ελληνιστικών χρόνων, Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Οθωμανική Αυτοκρατορία, μέχρι τις ημέρες μας. Η εστία του τεράστιου αυτού γεωπολιτικού πεδίου είναι μετά την Επανάσταση του κλασσικού Ελληνισμού το Βαλκανομικρασιατικό δυναμικό (οι δυο χερσόνησοι που συναντώνται στο Αιγαίο).

Το συγκριτικό πλεονέκτημα του Ελληνισμού συνίσταται στο ότι συνιστά τον πολιτισμικό (με την ευρύτετη και βαθύτατη έννοια του όρου) άξονα της δυναμικής εστίας και του όλου πεδίου. Η Μεγάλη Ιδέα του Ελληνισμού δεν είναι εδαφική αλλά πολιτισμική. (Σημείωση 1). Ποτέ δεν είμαστε καλοί στην διαχείριση του χρόνου και των αναγκών του, ιδιαίτερα δε στις κυριότητες και κυριαρχίες, μεταξύ μας και σε άλλους. Οι λόγοι απορρέουν από την φύση του Ελληνισμού και την ιδιαιτερότητα της αριστείας του (συγκριτικά πλεονεκτήματα το λένε τώρα).

Τα έχω εξηγήσει επανειλημμένα σε πολύπτυχα αναλυτικά. Με δυο φράσεις:

(α) ο Ελληνισμός συνίσταται στην αφιέρωση προς το «τέλος», (την ελεύθερη ανάπτυξη της ανθρωπίνης φύσης στην σωματική και πνευματική

τελειότητά της κατά την ταυτότητα κάλλους και αλήθειας) – και συνεπώς προϋποθέτει και συνεπάγεται μείωση, στο ελάχιστο συμβατό με την συνέχιση της ζωής στον χρόνο, της σχέσης, μέριμνας και αποτελεσματικής διαχείρισης των αναγκών του χρόνου. (Το διετύπωσε με ιστορική διαύγεια ήδη ο Πολύβιος).

(β) άρα οι αυθεντικοί Έλληνες, ατομικά και συλλογικά, πρώτον δεν τα πάμε καλά με κανόνες και ηθική, με νόμο και τάξη, δεύτερον είμαστε άτσαλοι με αγαθά, πλούτο και οικονομία, και τρίτον δεν τα καλοκαταφέρνουμε με εξουσίες και ηγεμονίες. Διαχρονικά. Τετέλεσται.

Η Μοίρα μας έχει τάξει στην περιωπή του κατ' εξοχήν πολιτισμικού λαού. Υπάρχουμε για να λάμπει φως στον κόσμο, για το Κάλλος και την Αλήθεια, για τον υψηλό πολιτισμό. Όταν καλλιεργούμε την φύση μας είμαστε καλύτεροι από τους καλύτερους. Όταν αλλοτριωνόμαστε με ξένα ιδεώδη, καταντάμε χειρότεροι από τους χειρότερους. Τέλος.

Η χώρα χρειάζεται ένα νέο Στρατηγικό Δόγμα συνιστάμενο σε τρεις αλληλοσυναρτώμενους άξονες:

I/ Κεντρομόλος πολιτική του οικείου γεωπολιτικού πεδίου

II/ Αυτοδύναμη ισχυροποίηση οικονομική και στρατιωτική, και απεξάρτηση από το καθεστώς προστασίας

III/ Πολιτισμική Αναγέννηση στην ταυτότητα του Ελληνισμού, απεμπόληση συστηματική της κρούστας της αλλοτρίωσης.

[Για την ανάγκη, το περιεχόμενο και την μορφή ενός νέου Δόγματος, δείτε την ανάλυσή μου της ιστορικής διάστασης του ζητήματος, που έκανα με αφορμή το Συμπόσιο Γεωπολιτικής που διοργάνωσε ο Δήμος Σπάρτης τον προηγούμενο Φεβρουάριο. Η μελέτη μου βρίσκεται στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία “Νεοελληνισμός”, με τον τίτλο: «Απλές Φιλοσοφικές Σκέψεις για ένα νέο Στρατηγικό Δόγμα». Συμβουλευθείτε και τις εργασίες μου που αναφέρονται σε αυτήν την μελέτη].

Σημείωση 1.

Το έγραψε ήδη καθαρά το 1935 ο Μεταξάς από πολιτική και στρατιωτική άποψη.

Ο λαός, λέει, και ιδιαίτερα η Ελληνική νεότης, χρειάζεται Εθνικόν Ιδεώδες.

«Αλλά τι Εθνικόν Ιδεώδες θα την εμπνεύση, αφού η Μεγάλη Ιδέα κατέπεσε μετά πατάγου;

Εδώ είναι το σφάλμα. Δεν κατέπεσε η Μεγάλη Ιδέα. Κατέπεσεν η προσπάθεια προς πραγματοποίησιν αυτής υπό εδαφικήν μορφήν. Κατέπεσεν η Ελληνο-βυζαντινή αντίληψις αυτής. Δεν κατέπεσεν όμως η αρχαία αντίληψις αυτής, η αντίληψις της κυριαρχίας του Ελληνισμού όπου ευρίσκεται και δρα.

Το σφάλμα είναι, ότι ενομίσαμεν ότι ημπορούμεν κατ' αναλογίαν με άλλα έθνη, να περιλάβωμεν εντός ορίων εδαφικών τον Ελληνισμόν. Ενώ ακριβώς η ιδιοφυία της φυλής μας είναι το να μην έχη όρια. Εις όλην την ιστορίαν μας, πλην του Βυζαντίου, οι Έλληνες απετελούμεν ένα ή πλειότερα ισχυρά κρατικά κέντρα με όρια, ακτινοβολούντα όμως πλοκάμους προς πάσας τας κατευθύνσεις, και απωτάτας ακόμη. Ούτε η προσπάθεια του Αλεξάνδρου όπως του δώση αλλοίαν μορφήν έσχεν διάρκειαν. Αλλά εάν το κρατικόν κέντρον εκ του οποίου εκπορεύεται η φυλετική ζωή έχη όρια, το σύνολον όμως με τους πλοκάμους μαζί δεν δύναται να περιληφθή εις όρια.

...

Αλλά τότε ποία θα είναι η ενότης ενός τοιούτου Ελληνισμού; Ο πολιτισμός του! Και με πολιτισμόν δεν εννοούμεν τον μηχανικόν πολιτισμόν, αλλά τον βαθύτερον πολιτισμόν, όστις είναι η εκ των εγκάτων της φυλής μας εκδήλωσις της ζωτικότητας, της ιδιοφυίας και της ισχύος του.

Έργον λοιπόν του κέντρου του Ελληνισμού, του ζώντος εντός των ορίων του ελευθέρου κράτους, είναι να αναδημιουργήση τον πολιτισμόν αυτόν, τον οποίον να ακτινοβολήση και εις τα τελευταία άκρα των πλοκάμων της Ελληνικής φυλής, συνδέοντα ούτω στερεώς όλα τα τμήματα της φυλής εις εν συνειδητόν σύνολον. Όπως επίσης έργον του αυτού κέντρου του

Ελληνισμού, του ζώντος εντός των ορίων του ελευθέρου κράτους, είναι να δημιουργήση και την κρατικήν εκείνην ισχύν και δυναμικότητα δια της οποίας να δύναται να υπερασπίζη την ύπαρξιν, την ζωήν και την εξέλιξιν των εκτός ορίων πλοκάμων του.»

(Δημοσιεύθηκε στην «Καθημερινή» τις 23/1/1935, 70^ο και τελευταίο στην σειρά άρθρων για την «Ιστορία του Εθνικού Διχασμού και της Μικρασιατικής Καταστροφής»).

Η έννοια της «φυλής» κυριαρχούσε στις αναλύσεις της εποχής εκείνης. Αντικαθιστώντας την με την ουσία της πολιτισμικής ταυτότητας, έχουμε την ιστορική ανάλυση από πολιτικής άποψης για την αποτυχία του Νεοελληνικού Κράτους. Απέτυχε και στους δυο βασικούς σκοπούς του, να αναδημιουργήσει Ελληνικό πολιτισμό και να δημιουργήσει Ισχύ καθ' όλους τους συντελεστές της. Απέτυχε και στο να διατηρήσει ενεργή την παρουσία του Ελληνισμού εκτός των ορίων του κρατικού μορφώματος – ή μάλλον, με την αλλοτριωμένη και ολέθρια πολιτική του, προκάλεσε πολλαχού την εξάλειψη των «πλοκάμων». Και η αιτία της παταγώδους αποτυχίας είναι ότι ενστερνίσθηκε την ιδέα, δομή και προστασία του εθνικού Ευρωπαϊκού κράτους.

Στο θέμα που εξετάζω στην μελέτη μου παραπάνω. το Στρατηγικό Δόγμα της Ελλάδας έθετε πρωταρχική προτεραιότητα στην περιφερειακή συνεννόηση και οργάνωση (Βαλκανικό Σύμφωνο, Συνθήκες Ελλάδας – Τουρκίας κλπ.). Κοινή ήταν αυτή η προσέγγιση και του Βενιζέλου και του Μεταξά και των άλλων παραγόντων. Μάλιστα ο Μεταξάς κατηγορεί τον Βενιζέλο, ότι αν είχε την ίδια εξωτερική πολιτική το 1914 που είχε το 1930,

«... «θα εδημιουργούμεν από τότε τας αρίστας των σχέσεων μετ' αυτής [= της Τουρκίας]. Δηλαδή θα εκάμναμεν από τότε την φιλικήν προς την Τουρκίαν πολιτικήν, την οποίαν κάμνομεν τώρα και την οποίαν θεωρούμεν ως τον άξονα της εξωτερικής μας πολιτικής, αλλά θα την εκάμναμεν διατηρούντες όλην μας την στρατιωτικήν ισχύν, και προ παντός το γόητρόν μας, και όχι όπως τώρα οπωσδήποτε καραβοτσακισμένοι».

(Μεταξάς, 14/10/1934, 2^ο άρθρο στην προμνημονευθείσα σειρά)

Δηλαδή χωρίς πρωτίστως την ολέθρια Μικρασιατική Καταστροφή με τις ανυπολόγιστες ιστορικές συνέπειές της.

Το ίδιο γιγάντιο λάθος συντελέστηκε αντίστροφα το 1954, με την αλλαγή του Στρατηγικού Δόγματος, την *de facto* κατάργηση της Τριπλής Συμμαχίας Ελλάδας – Τουρκίας – Γιουγκοσλαβίας που συμπήχθηκε υπό την Αμερικανική αιγίδα, τον παιδαριώδη χειρισμό του Κυπριακού, τον επαναπροσανατολισμό του άξονα της εξωτερικής πολιτικής προς την «Ευρώπη» των ονείρων και την πραγματικότητα του παρακμάζοντος Ευρωπαϊκού ηπειρωτικού συστήματος – και τις ανάλογες καταστροφικές συνέπειες αμέσως τότε (1955) και έκτοτε (1963-4, 1974, 1996 και σήμερα). Και δεν συζητώ εδώ την οικονομική χρεωκοπία και συναφείς παρενέργειες του νέου Δόγματος.

Όπως έχω γράψει πρόσφατα είναι απαραίτητη και υπερεπείγουσα (ήδη άσχημα καθυστερημένη) η επαναχάραξη του Ελληνικού Στρατηγικού Δόγματος προς την σωστή κατεύθυνση μιας Κεντρομόλου Περιφερειακής πολιτικής.

III

Με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου της Μάχης των Θερμοπυλών στις 31 Αυγούστου από τον Δήμο Σπάρτης, συνέταξα μια επιλογή από αρχαία ποίηση με αναφορά στην Σπάρτη. Για να δούμε επί τέλους, πέρα από τις κενότητες των συνήθων βερμπαλισμών σχετικά με σημαντικά γεγονότα της ιστορίας μας πως οι ίδιοι οι Σπαρτιάτες και οι λοιποί αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν και εκτιμούσαν τον αυθεντικό Δωρικό τρόπο της Σπάρτης. Η επιλογή αποδόθηκε εν μέρει στην εκδήλωση του εορτασμού, υπό τους περιορισμούς των αλλόκοτων συνθηκών.

Η εργασία με την εκλογή των αποσπασμάτων και βραχείες κριτικές παρατηρήσεις για την διόρθωση και αποκατάσταση του κειμένου που έκανα, ακολουθεί.

Απόστολος Πιερρής

Αρχαία Ελληνική Ποίηση για την Σπάρτη:

Πώς οι Σπαρτιάτες

έβλεπαν τον εαυτόν τους

και οι άλλοι Έλληνες τους Σπαρτιάτες

(Εκλογή αποσπασμάτων)

1/ *σιῶν γ]ὰρ Αἴσα παντῶν*

χῶ Πόρος] γεραιτάτοι

(Αλκμάν, Fr. 3. 13-14 Calame, δική μου διόρθωση βασισμένη στον Ahrens (τῶν θιῶν γ]ὰρ), και στον Blass (καὶ Πόρος] γεραιτάτοι) και Zielinski (χῶ Πόρω] γεραιτάτοι)).

2/ *λεπτὰ δ' ἀταρπός, νηλεὲς γ' ἀνάγκα*

(Αλκμάν, Fr. 108 C., άλλαξα το δεύτερο δ' σε γ')

3/ *οὐκ ἦς ἀνὴρ ἀγρεῖος οὐδέ*

σκαῖος οὐδὲ παρ' ἀσόφοισιν

οὐδὲ Σεσσαλὸς γένος

Ἑρυσίχαιος οὐδὲ ποιμήν,

ἀλλὰ Σαρδίων ἀπ' ἀκρᾶν

(Αλκμάν, Fr. 8 C., ο Αλκμάν για τον εαυτό του)

4/ πολλάκι δ' ἐν κορυφαῖς ὀρέων, ὄκα

σιοῖσι Γάδηι πολύφανος ἑορτά,

χρύσιον ἄγγος ἔχουσα μέγαν σκύφον,

οἷά τε ποιμένες ἄνδρες ἔχουσιν,

χερσὶ λεόντιον ἐν γάλα σείσα

τυρόν ἐτύρησας μέγαν ἄτρυφον

ἀργιφόεντα

(Αλκμάν, Fr. 125 C., γράφω ἀργιφόεντα με τον Edmonds.

Τα χειρόγραφα ἔχουν ἀργειφεονται και ἀργιφόντα)

5/ εὐδουσι δ' ὀρέων κορυφαί τε καὶ φάραγγες

πρώονές τε καὶ χαράδραι

ῥλα τ' ἔρπετὰ τ' ὅσσα τρέφει μέλαινα γαῖα

σῆρες τ' ὀρεσκῶιοι καὶ γένος μελισσᾶν

καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρέας ἀλός·

εὐδουσι δ' οἰωνῶν φῦλα τανυπτερύγων

(Αλκμάν, Fr. 159 C.)

6/ ταὶ Πεληάδες γὰρ ἄμιν

Ὀρθίαι φᾶρος φεροίσαις

νύκτα δι' ἀμβροσίαν ἄτε Σήριον

ἄστρον ἀΦηρομέναι μάχονται.

οὔτε γάρ τι πορφύρας
 τόσος κόρος ὥστ' ἀμύναι,
 οὔτε ποικίλος δράκων
 παγχρύσιος, οὐδὲ μίτρα
 Λυδία, νεανίδων
 ἱανογλεφάρων ἄγαλμα
 οὐδὲ ται Ναννώς κόμαι
 ἀλλ' οὐδ' Ἀρέτα σιειδής,
 οὐδὲ Συλακίς τε καὶ Κλεησισήρα
 οὐδ' ἐς Αἰνησιμβρότας ἐνθοῖσα φασεῖς·
 Ἀσταφίς τε μοι γένοιτο
 καὶ ποτιγλέποι Φίλυλλα
 Δαμαρέτα τ' ἐρατά τε Φιανθεμῖς·
 ἀλλ' Ἀγησιχόρα με τείρει.

(Αλκμάν, Fr. 3. 60-77, από το Παρθένιον. Γράφω Ὀρθίαι (στην Ορθία Ἀρτεμη), με τον Bergk και Garzya (Φορθίαι), ἀντί Ὀρθρίαι (στην θεά του ξημερώματος, την Ηώ) που είναι η γραφή του παπύρου. Αλλά ορθίαι ἔχουν τα Σχόλια Α στην Ιλιάδα Α 13).

7/ κλίνει μὲν ἑπτὰ καὶ τόσαι τράπεζαι
 μακωνιᾶν ἄρτων ἐπιστεφοίσαι
 λίνωι τε σασάμωι τε κῆν πελίχναις
 παίδεσσι χρυσοκόλλας

(Αλκμάν Fr. 11 C. Γράφω ἐπιστεφοίσαι, όπως το κύριο χειρόγραφο A, και παίδεσσι με τον Schweighaeuser και τον Hiller, αντί του χειρογραφικού πέδεστι).

8/ ἤδη παρεξεῖ πυάνιον τε πολτόν

χίδρον τε λευκὸν κηρίναν τ' ὀπώραν

(Αλκμάν, Fr. 130 C.)

9/

σοίναῖς δὲ καὶ ἐν σιάσοισιν

ἀνδρείων παρὰ δαιτυμόνεσσι

πρέπει παιᾶνα κατάρχην

(Αλκμάν, Fr. 129 C.)

10/ Ἀφροδίτα μὲν οὐκ ἔστι, μάργος δ' Ἔρως οἷα παῖς παῖσδει

ἄκρ' ἐπ' ἄνθη καβαίνων, ἃ μή μοι σίγησι, τῷ κυπαιρίσκῳ

(Αλκμάν, Fr. 147 C.)

11/ ἀμφί μοι αὖτις ἀναχθ' ἐκαταβόλον

ἀειδέτω φρήν

(Τέρπανδρος, Fr. 2 Gostoli)

12/ ἔρπει γὰρ ἅντα τῷ σιδάρῳ

τὸ καλῶς κισαρίσδην

(Αλκμάν, Fr 143 C.)

- 13/ ἔνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει καὶ Μῶσα λίγεια
καὶ Δίκα εὐρυάγνια, καλῶν ἐπιτάρροθος ἔργων

(Τέρπανδρος, Fr. 3 G.)

- 14/ ἔνθα βουλαιὶ γερόντων
καὶ νέων ἀνδρῶν ἀριστεύουσιν αἰχμαί,
καὶ χοροὶ καὶ Μοῖσα καὶ Ἀγλαΐα

(Πίνδαρος, Fr. 199 Maehler)

- 15/ τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον,
τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγρούς
πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνηρότατον,
πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἴκηται
χρημοσύνη τ' εἰκὼν καὶ στυγερὴ πενίη,
αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.
εἰ δ' οὕτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
γίγνεται οὐτ' αἰδῶς οὐτ' ὀπίσω γένεος,
θυμῷ γῆς περὶ τῇσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων
θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.

ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχροῦς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
 ἀλλὰ μέγαν ποιείσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·
 τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.
 αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον
 θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλαισ' ἐν χερσὶν ἔχοντα –
 αἰσχρὰ τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν –
 καὶ χροῶ γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
 ὄφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·
 ἀνδράσι ἐν θνητοῖσιν ἰδεῖν ἐρατὸς τε γυναιξί
 ζωὸς ἐὼν, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.

(Τυρταῖος, Fr. 6-7 Prato. Διορθώνω τον προτελευταῖο στίχο ακολουθώντας το χειρογραφικό θνητοῖσιν και εγκαταλείποντας την αντικατάσταση του Reiske με το θνητὸς. Στο χειρόγραφο A ἔχει προστεθεῖ ἐκ των υστέρων πάνω ἀπὸ την γραμμὴ μὲν. Γράφω <ἐν> θνητοῖσιν με τον Scaliger, και ἐρατὸς τε με τους Brunck και Francke, ἀντὶ του χειρογραφικοῦ ἐρατὸς δὲ. – Παραλείπω με τον Brunck και ἄλλους δυο ἀκόλουθους στίχους που αποτελοῦν μεταγενέστερη προσθήκη).

κοῦροι πατέρων πολιητᾶν,
 λαιᾶι μὲν ἴτυν προβάλεσθε,
 δόρυ δ' εὐτόλμως πάλλοντες,
 μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς,
 οὐ γὰρ πάτριον Σπάρται.

(Αρχαίο Σπαρτιατικό Δημοτικό, Carmina Popularia, Fr. 10 (856) Page)

17/ ἄγετ' ὦ Σπάρτας ἔνοπλοι κοῦροι

ποτὶ τὰν Ἄρεως κίνασιν.

(Αρχαίο Σπαρτιατικό Δημοτικό, Carmina Popularia, Fr. 11 (857) Page)

18/ καὶ τὸ] μὲν οὐ φατόν ἐστιν ἐφ[ιμέροις

βρο]τῶν τεκέεσσι· σὲ δ' αὖ

οὐρανόθεν καταδέρκεται ἀ[έλιος

ὄν]τα κάλλιστον ἐπιχθονίων

ἀθανάτ]οις ἐναλίγκιον εἶδο[ς,

οὐδ' ὥ]ς ἄλλος αὐτῶς [ἐρατὸν ἄνθος ἥβης ἔχει,

οὐτ' ἂν Ἰάονας οὐτ' [ἂν Ἀχαιούς,

οὐδ' οἷ κ]υδιάνειραν αἰὲν

Λακ]εδαίμονα ναίο[υσιν αἰγλαόγυιοι κοῦροι

τερπόμενοι κούφο]ις τε χοροῖς ἵππο[ισί τε ὠκυθόοις,

χαίρουσι τε περ]ᾶν βαθὺν Εὐ-

ρώταν, περ]ὶ τ' ἀμφὶ τε θαῦμα [ιδέσθαι

μαλακοὶ τε λειμῶνες καὶ] ἄλσεα λαχνήεντα ἐλ[ατᾶν
παρ' ἀρούρας χρυσέας εὐανθεῖς τε κά]πους·

ἐνθα παλαι]μοσύναι τε καὶ δρόμωι
ἰσχύν τε καὶ ταχ]υτᾶτ' ἐς ἀγῶν' ἐπασ[κοῦσι
κυδίμω]ν πατέρων ἰδήρα[τοι παῖδες,
θάλλει δ' αἰχμὰ τε νέων εὐά]νιος
καὶ βουλή γερόντων μέλει] γε θεῶν παρ', ἔστι δὲ[παρέστιος
ὁμόνοιαν] ἐσσαμένα Θέμις κα[ὶ Μοῦσα μελίρρυτος
< καὶ Χάριτες ἀπαλόχροι Φαεννώ τε Κλήτα τε>.

(Ίβυκος, Fr. 282A, 22-43 Campbell. Δική μου δοκιμαστική νοηματική αποκατάσταση των σημειουμένων ελλειπόντων για την συνέχεια της απαγγελίας).

19/ ὁ δ' ἀρχαγέτας ἔδωκ' Ἀπόλλων

θῆρας αἰνῶ φόβω,
ὄφρα μὴ ταμία Κυράνας ἀτελῆς γένοιτο μαντεύμασιν.

ὃ και βاريᾶν νόσων
ἀκέσματ' ἄνδρεσσι καὶ γυναιξὶ νέμει,
πόρεν τε κίθαριν, δίδωσί τε Μοῖσαν οἷς ἄν ἐθέλη,
ἀπόλεμον ἀγαγών
ἐς πραπίδας εὐνομίαν,
μυχόν τ' ἀμφέπει
μαντεῖον·

τῷ καὶ Λακεδαίμονι
 ἐν Ἄργει τε καὶ Ζαθέῳ Πύλῳ
 ἔνασεν ἀλκάντας Ἡρακλῆος
 ἐκγόνους Αἰγίμιου τε. τὸ δ' ἐμὸν γαρύει
 ἀπὸ Σπάρτας ἐπήρατον κλέος,

ὅθεν γεγενναμένοι
 ἴκοντο Θήρανδε φῶτες Αἰγείδαι,
 ἐμοὶ πατέρες, οὐ θεῶν ἄτερ, ἀλλὰ Μοῖρά τις ἄγεν·
 πολύθυτον ἔρανον
 ἔνθεν ἀναδεξάμενοι,
 Ἄπολλον, τεῶ,
 Καρνείε,
 ἐν δαιτὶ σεβίζομεν
 Κυράνας ἀγακτιμέναν πόλιν

(Πίνδαρος, Πυθιονίκαί, V, 60-81)

20/ τίνι τῶν πάρος, ὦ μάκαιρα Θήβα,
 καλῶν ἐπιχωρίων μάλιστα θυμὸν τεόν
 εὐφρανas; ἦρα χαλκοκρότου πάρεδρον
 Δημάτερος ἄνικ' εὐρυχαίταν
 ἄντειλας Διόνυσον; ἢ χρυσῷ μεσονύκτιον νείφοντα δεξαμένα
 τὸν φέρτατον θεῶν,

ὅπότ' Ἀμφιτρύωνος ἐν θυρέτροις
 σταθείς ἄλοχον μετῆλθεν Ἡρακλείοις γοναῖς;
 ἢ ἀμφὶ πυκναῖς Τειρεσίαο βουλαῖς;
 ἢ ἀμφ' Ἰόλαον ἱππόμητιν;
 ἢ Σπαρτῶν ἀκαμαντολογχᾶν; ἢ ὅτε καρτερᾶς Ἄδραστον ἐξ ἀλαλᾶς
 ἄμπεμψας ὀρφανόν

μυρίων ἐτάρων ἐς Ἄργος ἵππιον;
 ἢ Δωρίδ' ἀποικίαν οὖνεκεν ὀρθῶ
 ἔστασας ἐπὶ σφυρῶ
 Λακεδαιμονίων, ἔλον δ' Ἀμύκλας
 Αἰγείδαι σέθεν ἔκγονοι, μαντεύμασιν Πυθίοις;
 ἀλλὰ παλαιὰ γὰρ
 εὐδαι χάρις, ἀμνάμονες δὲ βροτοί,

ὅ τι μὴ σοφίας ἄωτον ἄκρον
 κλυταῖς ἐπέων ροαῖσιν ἐξίκηται ζυγόν.
 κώμαζ' ἔπειτεν ἄδυμελεῖ σὺν ὕμνῳ
 καὶ Στρεψιάδα· φέρει γὰρ Ἴσθμοι
 νίκαν παγκρατίου, σθένει τ' ἑκπαγλος ἰδεῖν τε μορφάεις· ἄγει τ' ἀρετὰν
 οὐκ αἰσχίον φυᾶς.

(Πίνδαρος, Ἰσθμιονικάι, VII, 1-19)

21/ ἄγ' ἔπειτ' Αἴτνας βασιλεῖ

φίλιον ἐξεύρωμεν ὕμνον·

τῷ πόλιν κείναν θεοδμάτῳ σὺν ἐλευθερίᾳ

Ὑλλίδος στάθμας Ἰέρων ἐν νόμοις ἔκτισσε· θέλοντι δὲ Παμφύλου

καὶ μὰν Ἡρακλειδᾶν ἔκγονοι

ὄχθαις ὑπο Ταϋγέτου ναίοντες αἰεὶ μένειν τεθμοῖσιν ἐν Αἰγίμιου

Δωριεῖς· ἔσχον δ' Ἀμύκλας ὄλβιοι

Πινδόθεν ὀρνύμενοι, λευκοπώλων Τυνδαριδᾶν βαθύδοξοι

γείτονες, ὧν κλέος ἄμθησεν αἰχμᾶς.

...

λίσσομαι νεῦσον, Κρονίων, ἡμέρον

ὄφρα κατ' οἶκον ὁ Φοῖνιξ ὁ Τυρσανῶν τ' ἀλαλατὸς ἔχη, ναυ-

σίστονον ὕβριν ἰδὼν τὰν πρὸ Κύμας,

οἷα Συρακοσίων ἀρχῶν δαμασθέντες πάθον,

ὠκυπόρων ἀπὸ ναῶν ὃ σφιν ἐν πόντῳ βάλεθ' ἡλικίαν,

Ἑλλάδ' ἐξέλκων βαρείας δουλείας· ἀρέομαι

παρ μὲν Σαλαμῖνος Ἀθαναίων χάριν

μισθόν, ἐν Σπάρτᾳ δ' ἄρα τὰν πρὸ Κιθαιρῶνος μαχᾶν,

ταῖσι Μήδαιοι κάμον ἀγκυλότοξοι,

παρὰ δὲ τὰν εὐνδρον ἀκτὰν

ἡμέρα παιδεσσιν ὕμνον Δεινομένεος τελέσαις,

τὸν ἐδέξαντ' ἀμφ' ἀρετᾶ,

πολεμίων ἀνδρῶν καμόντων.

(Πίνδαρος, I, Πυθιονίκαι, 60-66 71-80b)

22/ οἳ δὲ τροπαῖα στησάμενοι Διός

ἀγνότατον τέμενος, Παιῶν'

ἐκελάδησαν ἱήιον

ἄνακτα, σύμμετροι δ' ἐπε-

κτύπεον ποδῶν

ὑψικρότοις χορείαις.

ἀλλ' ὦ χρυσοκίθαριν ἀέ-

ξων Μοῦσαν νεοτευχῇ,

ἐμοῖς ἔλθ' ἐπίκουρος ὕ-

μνοισ ἱήε Παιῶν.

ὁ γὰρ μ' εὐγενέτας μακραί-

ων Σπάρτας μέγας ἀγεμῶν

βρύων ἄνθεσιν ἥβας

δονεῖ λαὸς ἐπιφλέγων

ἐλαῖ τ' αἶθωνι μώμωι,

ὅτι παλαιοτέραν νέοις

ὕμνοισ Μοῦσαν ἀτιμῶ.

ἐγὼ δ' οὔτε νέον τιν' οὔ-

τε γεραὸν οὔτ' ἰσήβαν

εἵργω τῶνδ' ἐκάς ὕμνων.

τοὺς δὲ μουσοπαλαιολύ-

μας, τούτους δ' ἀπερύκω,

λωβητῆρας ἀοιδᾶν,
 κηρύκων λιγυμακροφώ-
 νων τείνοντας ἰυγάς.
 πρῶτος ποικιλόμουσον Ὀρ-
 φεὺς χέλυν ἐτέκνωσεν
 υἱὸς Καλλιόπας κόρας Διός
 Πιερίαθεν·
 Τέρπανδρος δ' ἐπὶ τῷι δέκα
 ζεῦξε Μοῦσαν ἐν ᾠδαῖς·
 Λέσβος δ' Αἰολία νιν Ἄν-
 τίσσαι γείνατο κλεινόν·
 νῦν δὲ Τιμόθεος μέτροις
 ρυθμοῖς τ' ἐνδεκακρουμάτοις
 κίθαριν ἐξανατέλλει,
 θησαυρὸν πολύμνον οἴ-
 ξας Μουσᾶν θαλαμευτόν·
 Μίλητος δὲ πόλις νιν ἅ
 Θρέψασ' ἅ δυωδεκατείχεος
 λαοῦ πρωτέος ἐξ Ἀχαιῶν.
 ἀλλ' ἐκαταβόλε Πύθι' ἀγνὰν
 ἔλθοις τάνδε πόλιν σὺν ὀλβῳ,
 πέμπων ἀπήμονι λαῷ
 τῷιδ' εἰρήναν θάλλουσιν εὐνομίαι.

(Τιμόθεος, Πέρσαι, 196-240. Γράφω <χέλ>υν στο 222
 με τον Wilamowitz, κόρας Διός στο 223 και Πιερίαθεν στο 224 με τον Page)

23/ Λάκων ὁ τέττιξ εὐτυκος ἐς χορόν

(Πρατίνας Fr. 2 (709) Page)

24/ εἰκόνα ἐὰν ἀνέθηκεν ἐπ' ἔργωι τῷιδε ὅτε νικῶν

ναυσὶ θοαῖς πέρσεν Κεκροπιδῶν δύναμιν

Λύσανδρος, Λακεδαίμονα ἀπόρθητον στεφανώσας

Ἑλλάδος ἀκρόπολιν, καλλίχορον πατρίδα.

ἐχσάμου ἀμφιρύτου τεῦξε ἐλεγείον Ἴων.

(Ἴων, ἐπίγραμμα για τον Λύσανδρο. R. Meiggs – D. Lewis,
A Selection of Greek Historical Inscriptions, No. 95c)

25/ ὄρμαον

τῷ κυρσανίῳ, ὦ Μναμοῦνα,

τὰν τεὰν μῶαν, ἄτις

οἶδεν ἀμὲ τῶς τ' Ἀσαναίως,

ὄκα τοὶ μὲν ἐπ' Ἀρταμιτίῳ

πρώκροον σιοεῖκελοι

ποττὰ καῖλα τῶς Μήδως τ' ἐνίκων·

ἀμὲ δ' αὖ Λεωνίδας

ἄγεν ἄπερ τῶς κάπρως

θάγοντας, οἶῶ, τὸν ὀδόντα·

πολὺς δ' ἀμφὶ τὰς γέννας ἀφρὸς ἦνσει,

πολὺς δ' ἀμὰ καττοῖν σκελοῖν ἴετο.

ἦν γὰρ τῶνδρες οὐκ ἐλάσσως

τᾱς ψάμμω τοὶ Πέρσαι.
 Ἀγροτέρα σηροκτόνε
 μόλε δεῦρο, παρσένε σιά,
 ποττὰς σπονδὰς,
 ὥς συνέχης πολὺν ἀμὲ χρόνον.
 νῦν δ' αὖ φιλία τ' αἰὲς ἔμπεδος εἶη
 ταῖς συνθήκαις,
 καὶ τᾶν αἰμυλᾶν ἄλωπέκων παυσαίμεθα.
 ὦ δεῦρ' ἴθι, δεῦρ', ὦ κυναγὲ παρσένε.

*

Ταῦγετον αὐτ' ἐραννὸν ἐκλιπῶα
 Μῶα μόλε Λάκαινα πρεπτόν ἀμὶν
 κλέωα τὸν Ἀμύκλαις σιὸν
 καὶ χαλκίοικον Ἀσάναν,
 Τυνδαρίδας τ' ἀγασώς,
 τοὶ δὴ παρ' Εὐρώταν ψιάδδοντι.
 ὦ εἶα μάλ' ἔμβη,
 ὦ εἶα, κῶφα πάλλων,
 ὥς Σπάρταν ὑμνίωμες,
 τᾱ σιωῶν χοροὶ μέλοντι
 καὶ ποδῶν κτύπος,
 ἅ δὲ πῶλοι ταὶ κόραι
 παρ τὸν Εὐρώταν
 ἀμπάλλοντι πυκνὰ ποδοῖν

ἄγκονίωαι,
 ταὶ δὲ κόμαι σείονθ' ἄπερ Βακχᾶν
 θυρσαδδωᾶν καὶ παδδωᾶν.
 ἀγῆται δ' ἅ Λατοῦς παῖς ἀγνὰ
 χοραγὸς εὐπρεπής.
 ἀλλ' ἄγε κόμαν παραμπύκιδδε χερὶ ποδοῖν τε πάδη
 ἄ τις ἔλαφος,
 κρότον δ' ἀμᾶ ποίη χορωφελήταν,
 καὶ τὰν σιὰν αὖ τὰν κρατίστην χαλκίοικον ὕμνη
 τὰν πάμμαχον.

(Αριστοφάνης, Λυσιστράτη, 1247-1271 και 1297-1321. –
 Στον στίχο 1248 γράφω τῶ κυρσανίω με τα Σχόλια (ερμηνεύουν τῶ ἐφήβῳ),
 και τον Bergler, αντί της συνήθους μεταβολῆς του χειρογραφικού τῶς
 κυρσανίως σε τοῖς κυρσανίοις. Ο ενικός (ὅπως ἀμὲ 1250 και 1254) ἀντί
 πάντων).

23 Αυγούστου 2020

IV

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ-ΚΡΙΤΙΚΗ (Σπαρτιατικά Ζητήματα)

Ο Θεός (το Απόλυτο Είναι) προβάλλεται ως Κόσμος (το Φαινόμενο). Το Είναι απο-καλύπτεται στο Φαίνεσθαι.

Ο Κόσμος είναι τέλειος. Ότι μέσα του φαίνεται σχετικά άσχημο υπηρετεί ως ύλη μια υπέρτερη τελειότητα, όπως η σχετική ασχήμια των εντοσθίων χρειάζεται για να υπάρξει το κάλλος της μορφής του σώματος.

Ιωνικά διατυπωμένο (όχι πάντως κατά την Δωρική τελειότητα):

τῶι μὲν θεῶι καλὰ πάντα καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια, ἄνθρωποι δὲ ἅ μὲν ἄδικοι ὑπειλήφασιν ἅ δὲ δίκαιοι.

Ηρόκλειτος 22DK B102

Κάθε ον υπάρχει για την τελειότητά του. Το «τέλος» του είναι η ουσία του, το «τι ην είναι» του. Έτσι η ουσία του όντος και το κάλλος της τελειότητάς του ταυτίζονται. Η αλήθεια του όντος και το κάλλος του έχουν την

ταυτωτική σχέση που έχει ο Θεός με τον Κόσμο, το Είναι με το Φαίνεσθαι.

(α) Αυτή είναι η μεταφυσική του Δωρικού πνεύματος του Ελληνισμού.

Και το υπαρξιακό βίωμα που συμπίπτει με αυτήν την μεταφυσική συνίσταται στην βεβαιότητα ότι η αλήθεια του κάλλους εκφράζει την απόλυτη θεότητα, και συνεπώς είναι ασύγκριτα πιο σημαντικό γεγονός στην κοσμική τάξη και ασκεί ασύγκριτα μεγαλύτερη επίδραση στην ψυχή του ανθρώπου, και άρα στην ιστορία ως πεδίο πραγμάτωσης της ανθρώπινης φύσης στην τελειότητά της, από ότι ακόμη και η γονιμότητα της γης και η δύναμη του κεραυνού.

(β) Ο Απόλλων είναι μείζων της Μεγάλης Μητέρας (της Δή-μητρας = Γή-μητρας) και του Κυρίου των Δυνάμεων (Ζηνός – Δία).

Έχουμε λοιπόν (α) την οντολογική και (β) την υπαρξιακή αποκάλυψη της Διαθήκης του Ελληνισμού, της τρίτης και τελεσιουργού κοσμοιστορικής Επανάστασης στην Ιστορία.

Και πάλι τρίτη και τελεσιουργός διατύπωση της Δωρικής αρχής είναι η αισθητική:

(γ) η ομορφιά είναι το νόημα της ύπαρξης. Το Δωρικό φυσικά Κάλλος. Αυτό είναι το φως του κόσμου, η απόλυτη γύμνωση του Απόλυτου. Αυτό είναι η Ελληνική Μορφή.

Η Μορφή συνίσταται στην ενορχήστρωση μιας πολλαπλότητας σε μια τέλεια ολότητα, μιας έντονης διαφοροποίησης σε μια ισχυρή ενότητα. Και αυτή η ενότητα των πολλών και διαφόρων σε μια υπερβατολογική ενότητα δεν οφείλεται σε κανένα χωριστό συνδετικό ιστό, αλλά στην αρμονία των μερών. Η αρμονία είναι ο συνεκτικός ιστός του κόσμου και του κάθε όντος, και όχι καμιά «κόλλα» μεταφυσική ή φυσική. (Αρα π. χ. την κοινωνία δεν την συνέχουν οι Νόμοι, αλλά ένας τρόπος ζωής που εκφράζει μια αρχή αρμονίας, όπως στην Σπάρτη με το Λυκούργειο σύστημα).

Η (Δωρική) Μορφή αναδεικνύεται με την συμμετρία και αναλογία των μελών προς άλλα και προς το σωματικόν όλον. (Χρύσιππος). Για αυτό χρειάζεται ένα εξαιρετικά και σωστά γυμνασμένο σώμα ώστε η ισχυρή διαφοροποίηση και διαχωρισμός των μυϊκών μαζών να εναρμονίζεται σε συμμετρικές αναλογικά σχηματισμένων γραμμών, επιφανειών και όγκων. Σε αυτήν την αρμονία συνίσταται το Κάλλος. Όλα τα μέρη και μέλη του

όμορφου συντάσσονται υπό μια αρμονία και συνδιατάσσονται σε συνάδουσες συμμετρίες, έτσι ώστε όλα να ταιριάζουν μεταξύ τους (αρμονία) και να μην λείπει τίποτα (τελειότητα). Η παραμικρή τροποποίηση σε μια τέλεια μορφή προκαλεί έλλειμμα, συνεπιφέρει ατέλεια. Το παράταιρο είναι μειονέκτημα.

Το ίδιο ισχύει για κάθε τι, μεγάλο και μικρό, της τέχνης και της φύσης, για εθνικές στρατηγικές και ατομικούς βίους, για χαρακτήρες ηθών προσώπων και λόγους, για πολεμικές ή οικονομικές επιχειρήσεις και έργα πνεύματος.

Όλα πρέπει να εναρμονίζονται μεταξύ τους σύμφωνα με μια ενιαία αρχή. Αυτή η αρμονία τα κάνει να Υπάρχουν με την πλήρη οντολογική έννοια του όρου, άρα να έχουν δύναμη και να επιβάλλονται, - συνειδητά ή ασυνείδητα αυτό λαχταράει η ψυχή του ανθρώπου. Και αυτή η Ύπαρξη και Δύναμη και Επιβολή του (Δωρικού) «Καλού» αποδεικνύεται αν όχι άμεσα και στο άμεσο περιβάλλον (αν αυτό είναι διαβρωμένο και παρεφθαρμένο από αλλοτρίωση), εν πάση περιπτώσει ευρύτερα και σε βεληνεκές μακρύτερο, σε βάθος χρόνου και επιρροής.

Η εφαρμογή τώρα της θεωρίας στην εορτή για την επέτειο της μάχης των Θερμοπυλών.

Και πρώτα πότε να εορτασθεί η επέτειος. Προσδιόρισα πότε θα το γιόρταζαν οι Σπαρτιάτες με την αρχαία αντίληψη του χρόνου. Για φέτος ήταν η 31 Αυγούστου.

Άξονας είναι η ανάδειξη του νοήματος των Θερμοπυλών: απόλυτη αξία κατά το Δωρικό βίωμα και το Απολλώνιο πνεύμα, η τελειότητα της ανθρωπίνης φύσης. Ανέπτυξα το θέμα πολλαχού και στο κείμενο της προηγούμενης αποστολής μου.

Έτσι σχεδίασα την επιλογή αρχαιοελληνικής ποίησης που μιλάει για την Σπάρτη και τον Δωρικό τρόπο της. Πως οι Σπαρτιάτες και οι άλλοι Έλληνες βλέπουν την Σπάρτη.

Και δεύτερον, πως οι σπουδαίοι Ευρωπαίοι βλέπουν τον Ελληνισμό και την Σπάρτη. Σχεδίασα το πρόγραμμα της μουσικής περιένδυσης του εορτασμού για πιάνο κα φωνή.

Τρίτον ήταν να γίνουν τα Λεωνίδια – πώς η ίδια η Σπάρτη εόρταζε την επέτειο της μάχης. Δεν έμελλε να γίνει τώρα λόγω των περιορισμών εκ της εκρύθμου καταστάσεως.

Τώρα η δια-κριτική.

Γνωρίζουμε τον σωματότυπο του νεαρού Σπαρτιάτη.

Και ξέρουμε πως ήταν ντυμένος, ή μάλλον πώς ήταν γυμνός ο Σπαρτιάτης οπλίτης. Φορούσε κατάσαρκα μόνο ένα βραχύ χάλκινο θώρακα (να μην ξεπερνάει την μέση, για ευλυγισία), περικνημίδες και το χαρακτηριστικώτερο μια ψηλή, επιδεικτική, όλως διόλου ιδιαίτερη περικεφαλαία που δεν έκρυβε εν πολλοίς το πρόσωπο. Κρατούσε με το αριστερό χέρι μια μεγάλη, κυκλική, φορές διακοσμημένη με σχήματα και παράσταση, ασπίδα. Αυτός ήταν ο αμυντικός οπλισμός του.

Επιθετικά όπλα έφερε ένα ή δύο μακρά δόρατα και ένα κοντό, μικρό σπαθί.

Τεκμήρια όλων αυτών των γνωρισμάτων έχουμε και μόνο στο Μουσείο της Σπάρτης.

Αν θέλουμε λοιπόν Σπαρτιάτη οπλίτη έτσι πρέπει να τον παρουσιάσουμε. Όχι σαν Ρωμαίο λεγεωνάριο!

Και η συμβολική περικεφαλαία δεν είναι Σπαρτιατική.

Σε δε παρέλαση, πολεμική φάλαγγος ή εορταστική πομπή, δεν χρησιμοποιούσαν τύμπανα οι Σπαρτιάτες, ούτε σάλπιγγες. Δεν αποσκοπούσαν στην τεχνητή συναισθηματική διέγερση. Αλλά εβασίζοντο στην ερωτική διέγερση του κάλλους. Για αυτό στην μάχη πρόβαιναν υπό την μουσική αυλού και ποίηση παιάνων, αφού πρώτα ο βασιλεύς είχε

προθύσει στις Μούσες και στον Έρωτα. Και στις εορτές επόμπευαν με μουσική αυλού και λύρας.

Αν δεν νιώσουμε και καταλάβουμε την σημασία αυτών των πρακτικών, «παρξενιών» για την βαρβαρική νεωτερικότητα, δεν επικοινωνούμε με το Δωρικό πνεύμα της Σπάρτης, είμαστε νεκροί για αυτό.

Το αταίριαστο δεν αγγίζει τις χορδές της ψυχής του λαού, δεν τις πάλλει για να τραγουδίσουν το άσμα που λαχταράν να υμνήσουν, - και δεν δημιουργεί αξιοπιστία στους επαΐοντες εδώ και έξω.

Και μάλιστα το αταίριαστο είναι αντιπαραγωγικό. Το τίποτα είναι καλύτερο από το δυσαρμόνιο. Αυτή είναι η αρνητική όψη της απόλυτης υπεροχής του όμορφου. Αν δεν μπορείς να κάνεις το κάλλος, μην κάνεις τίποτα. Τουλάχιστον έτσι διατηρείται η ρίζα, το ένστικτο, το βίωμα. Το άσχημο, και κάθε παράταιρο είναι άσχημο, βλάπτει την ρίζα, σκοτώνει το ένστικτο, αμαυρώνει το βίωμα. Δρούμε μόνον για αριστεία, τίποτα άλλο δεν μετράει για εμάς. Έτσι ο Ελληνισμός είναι ή του ύψους ή του βάθους. Του θαυμαστού ύψους και του αβυσσαλέου βάθους. Ιδού η ερμηνεία της Νεοελληνικής κακοδαιμονίας.

Και είναι τυχαίο τότε ότι όλα, μα όλα τα προβαλλόμενα έργα ανάταξης της Σπάρτης είναι θεμελιωδώς εσφαλμένα;

Γιατί πρέπει τα «αναπτυξιακά» να είναι ζαβά;

Το νέο αρχαιολογικό Μουσείο σε λάθος θέση, σε κτίριο έκτρωμα, με σχέδιο κάθετα αντιδωρικό. (Δεν λέω καν για τις ακατάλληλες διαδικασίες εξπρές προκειμένου περί εμβληματικού κτίσματος, κάτι σαν αρχαίο ναό). Η ασχήμια (όχι μόνο από κλασσιική άποψη), σε όλη της την αν-αίδεια.

Τόπος για το μουσείο είναι το Στάδιο, μπροστά και κάτω από την αρχαία αγορά, και να δεσπόζει στην Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, που με μικρή

απόκλιση αντιστοιχεί στην αρχαία Υακινθίδα οδό, τον βασικό άξονα της αρχαίας Σπάρτης. (Και γιατί πρέπει η άγουσα προς τις Αμύκλες να ονομάζεται από τον τελευταίο αυτοκράτορα του Βυζαντίου, η δε προς Μυστρά από τον «πατέρα πατρίδος» της αρχαίας Σπάρτης Λυκούργου;)

(Για το αντίστροφο S, την «αγκαλιά» της αρχαίας Σπάρτης προς την νέα, από την ακρόπολη, στην αγορά, στο τόπο των αρχέγονων Απελλών, στον ναό του Λυκούργου, στο ιερό του Αστραβάκου, στο ιερό της Αρτέμιδος Ορθίας, στον βωμό του Ψυχικού, στο Μενελάιον, - έχω μιλήσει).

Το να ασχοληθείς, σαν μείζον έργο, με το Ρωμαϊκό θέατρο στην Δωρική Σπάρτη (εκεί δεν έχει βρεθεί θέατρο δραματικών παραστάσεων στην Ολυμπία, και δεν υπήρχε), είναι νοσηρό και δαιμονικό.

[Το θέμα το έχω καταξιώσει με μια μελέτη μου, *«Το Θέατρο της Λακεδαιμόνος. Φιλολογική και Αρχαιολογική Μελέτη Σπαρτιατικής Αλλοτρίωσης»*. Δείτε την στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»].

Για την άλλη μανία ανάδειξης των ψηφιδωτών της Ρωμαϊκής εποχής, και όχι από τα καλύτερα, τόσα πολλά που είναι σε όλο τον κόσμο, για την υπερβολική προσοχή σε μια τέχνη που στην άριστη μορφή της ο Ρωμαίος Plinius απαξιώνει πλήρως θεωρώντας την κατρακύλα, έχω πει και γράφει πολλά. Κουφοί είναι και αγράμματοι;

Τέλος η νέα είσοδος στην πόλη! Φαραωνικό έργο, παράδειγμα παραβίασης της αρχής της συμμετρίας. Εκτός πάσης αναλογίας προς τον τόπο, το γεωγραφικό ανάγλυφο του και τα μνημεία του, μια τερατώδης προβολή συμπλεγματικού γιγαντισμού. (Επιμένω από κλασσική πεποίθηση να μην μιλάω ταπεινά για συμφέροντα, αφού η Μορφή είναι ισχυρότερη πάντων και η αμορφία αδυνατώτερη και του πηλού). Και αυτό σε μια πόλη που ο Θουκυδίδης σχολιάζει την απουσία επιβλητικών μνημείων και μνημειακών οικοδομών και πολεοδομιών για να τονίσει ότι το μεγαλείο της και η δύναμή της έγκειτο αλλού. – Άρα να θαφτεί ότι έχει γίνει και να μετασηματιστεί σε πάγκο, μέρος αναψυχής του πολιτισμικού και φυσιολατρικού εναγκαλιστικού S μου.

Τοσαύτα για τα αν-οικεία της Σπαρτιατικής προόδου.

Γιατί συμβαίνει αυτό το αλλόκοτο; Ούτε κατά τύχη δεν γίνεται η ορθή στόχευση;

Πάλι πίσω στο βασικό θεώρημα και μάθημα.

Γιατί λείπει η αίσθηση του Κάλλους. Της συμμετρίας, της Αρμονίας. Του τι ταιριάζει με τι.

Λείπει η αίσθηση ότι το καλό δεν γίνεται κομματιαστά και προσθετικά, αλλά ολιστικά και οργανικά. Ότι χρειάζεται ενιαία οργανωτική αρχή, νοηματοδοτικός άξονας, και από αυτόν masterplan, έτσι ώστε οι δράσεις όποτε και να γίνονται να ακολουθούν την αρμονία του όλου.

Γιατί λείπει η βίωση και νόηση της Ελληνικής Μορφής.

Και που είναι τότε ο Ελληνισμός μας;

Γιατί είμαστε αλλοτριωμένοι και πάσχουμε μια ανατριχιαστική διαρκή κρίση πολιτισμικής ταυτότητας.

Το Δωρικό κάλλος και ο Δωρικός έρως είναι κάτι ανείπωτα περισσότερο από ένα θέμα αισθητικής προτίμησης.

V

Η Χωρολογική και Αρχαιολογική Συνάντηση της Θήρας θα γίνει την
ερχόμενη εβδομάδα.

Λεπτομέρειες θα κυκλοφορήσω χωριστά.

Όποιος ενδιαφέρεται να συμμετάσχει να επικοινωνήσει μαζί μου.